

BIULETYN 8

Uczenie się w późniejszym wieku grup etnicznych, migrantów, uchodźców oraz społeczności romskich

Czy wiesz że:

- Wiele starszych osób w Europie jest marginalizowanych. W jeszcze większym stopniu marginalizacja dotyczy grup etnicznych, migrantów, uchodźców i społeczności romskich.
- Wiele starszych osób wskazuje na korzyści zdrowotne, socjalne, umysłowe i fizyczne, jakie daje zaangażowanie w proces uczenia się. Niestety tylko kilka podobnych opinii dotyczących potrzeb i doświadczeń przekazały osoby starsze należące do marginalizowanych grup mniejszości etnicznych, migrantów, uchodźców, czy społeczności romskich.
- Istnieje coraz więcej konkretnych dowodów wskazujących na korzyści płynące z uczenia się w późniejszym wieku zarówno dla pojedynczej jednostki, jak i dla całego społeczeństwa.
- Dane Eurostatu na temat udziału w edukacji wykazują, że powyżej 65 roku życia tylko jedna osoba na 25 uczy się. Zakładając, że powyższe dane odnoszą się jedynie do tzw. edukacji formalnej, należy zaznaczyć, że uogólniona liczba nie przekracza 4 osób na 25 osób. Generalnie od 84% do 96% osób powyżej 65 roku życia w Europie nie angażuje się w żadną formę kształcenia.
- Dużo można powiedzieć o potrzebach oraz korzyściach niezbyt wielkiej liczby osób zaangażowanych w naukę. Niestety niewiele wiemy o potrzebach, marzeniach i aspiracjach osób nie biorących udziału w uczeniu się.
- Dane zgromadzone w programie Grundtvig, dotyczące uczenia w późniejszym wieku pokazują, że najbardziej skuteczne uczenie się to, takie, które spełnia potrzeby seniorów i które odbywa się w miejscach oraz warunkach, w których seniorzy czują się komfortowo i pewnie.
- Badania w tym zakresie wskazują, że procent uczestnictwa grup etnicznych, migrantów, uchodźców i społeczności romskich jest znacznie niższy niż rdzennej ludności.
- Udowodniono, że programy, które wykorzystują życiowe doświadczenia osób starszych ułatwiają akceptację nowych idei otaczającego świata. Takie podejście pomaga zdobywać nowe umiejętności, gromadzić informacje, które nadają lepszy sens życiu, pozwalają uzyskać większą pewność siebie i pokonać własne uprzedzenia.
- Migracja i uchodźcy to problem całej Europy, prezentowany w mediach, które nie zawsze właściwie ukazują potrzeby tych społeczności, w tym również osób starszych.
- Bardzo często ma to miejsce w przypadku Romów, którzy cierpią z powodu marginalizacji oraz wykluczenia społecznego. Skutkiem stosowania różnych form ucisku jest zjawisko przemieszczania się społeczności romskich z południowo-wschodnich obszarów Europy

BIULETYN 8

Uczenie się w późniejszym wieku grup etnicznych, migrantów, uchodźców oraz społeczności romskich

<http://www.spiegel.de/international/europe/europe-failing-to-protect-roma-from-discrimination-and-poverty-a-942057.html>

- Podsumowując należy stwierdzić:
  - ✓ Jest mało prawdopodobne, że starsi ludzie z grup etnicznych, migranci, uchodźcy i społeczności romskie są beneficjentami programów edukacyjnych.
  - ✓ Niewiele jest informacji o ich potrzebach, niezbędnych do wdrożenia skutecznych działań edukacyjnych.
  - ✓ Znamy jedynie kilka europejskich przykładów dobrej praktyki, które należy powielać.
  - ✓ Dane statystyczne na temat poziomu uczestnictwa w uczeniu się są niepełne.
  - ✓ Brak jest polityki rządowej, wspierającej finansowanie badań w tym zakresie.
  - ✓ W szczególności niezbyt wiele badań jest podejmowanych w obszarze potrzeb uczenia wśród grup etnicznych, migrantów, uchodźców i społeczności romskich, a tym samym nie dysponujemy rzetelną wiedzą w tym temacie.

Znane fakty

- Pomimo istnienia Europejskiej Dyrektywy o Równości Rasowej mającej na celu zapobieganie dyskryminacji na tle rasowym czy etnicznym, wielu Romów nadal pozostaje ofiarami uprzedzeń oraz

głęboko zakorzenionego społecznego wykluczenia:

http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/index_en.htm

- W unijnym programie partnerstwa w obszarze dziedzictwa kultury „*Drogi Romów*” wzięły udział organizacje oraz przedstawiciele Romów z Niemiec, Grecji, Słowenii, Rumunii i Wielkiej Brytanii. Tematem projektu było zachęcenie do międzykulturowego dialogu między Romami i nie Romami w celu promowania europejskiego dziedzictwa kulturowego Romów. W szczególności ukazano rolę starszych osób przekazujących tradycyjne wartości oraz historię społeczności romskiej:
<http://www.romaroutes.eu/about/>
- W ramach programu *FRISM50+*, partnerstwo 6 organizacji z Austrii, Danii, Niemiec, Holandii i Turcji, szukano sposobów na dotarcie oraz włączenie starszych emigrantów w działania edukacyjne. Szczegółowe informacje są dostępne pod adresem:
<http://www.vhs-hamburg.de/%C3%BCber-uns/projekteprojects/archiv/frism-50-1102>
- Projekt *AAMEE* koncentrował się na promowaniu aktywnego starzenia oraz socjalnej, kulturalnej i ekonomicznej integracji starszych migrantów oraz seniorów z mniejszości etnicznych, kładąc szczególny nacisk na działania wolontariuszy i pojawienie się nowych, produktów oraz usług w takich

Projekt ForAge jest współfinansowany przez Komisję Europejską.

Publikacja odzwierciedla wyłącznie poglądy autorów i Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych tutaj treści.

Luty 2013

BIULETYN 8

Uczenie się w późniejszym wieku grup etnicznych, migrantów, uchodźców oraz społeczności romskich

obszarach jak na przykład mieszkania, opieka, edukacja, rozrywka, kultura, marketing. Końcowy raport projektu opracowany w roku 2009 stwierdza, że potrzeby edukacyjne starszych osób z mniejszości etnicznych zostały zaniedbane, ponieważ często byli oni widziani przez pryzmat migrantów ekonomicznych, czy też pracowników okresowych, którzy wrócą do swojego kraju przed przejściem na emeryturę. Z kolei tam, gdzie istniały możliwości kształcenia były one często skierowane do bardziej zasobnych ludzi: http://www.aamee.eu/Final_project_report/Project-report.pdf

- Warsztaty na konferencji projektu ForAge w Budapeszcie w 2013 roku korzystały z doświadczeń uczestników. Rząd w Rumunii ma świadomość problemów społeczności romskiej. Populacja Romów zwiększyła się przeszło dwukrotnie od 1930 roku.

*Warsztaty na konferencji ForAge,
Budapeszt, 30.09- 1.10 2013*

Obecnie istnieje narodowa agencja zajmująca się sprawami społeczności

romskich, ale na razie jej aktywność w stosunku do starszych osób jest niewielka. Doświadczenia Holandii, gdzie zmagają się z zagadnieniami romskimi już trzecie czy czwarte pokolenia, potwierdzają zakres oraz trwałość marginalizacji. Niektóre interwencje są zbyt nakazowe z celami określonymi zewnątrz i są tworzone bez udziału zainteresowanych społeczności. Ostatecznie uznano, że ograniczenia w tych obszarach istnieją ze względu na stereotypy, nakazowe interwencje, negatywny wizerunek w mediach (tzw. zła prasa).

Działania do wykonania

- Wymagane są bardziej efektywne działania umożliwiające pozyskiwanie oraz analizę danych w celu wspierania argumentacji na rzecz tworzenia powszechnych, lepszych, różnorodnych możliwości edukacyjnych.
- Należy intensywnie kontynuować analizę dostępnych wyników, by pomóc ustalić przyczyny sukcesów lub porażek.
- Potrzebna jest większa znajomość działań krajowych i regionalnych, które były prowadzone z udziałem defaworyzowanych społeczności.
- Ważne jest nawiązywanie kontaktów z organizacjami reprezentującymi wyżej wymienione społeczności na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym w celu identyfikacji faktycznych potrzeb edukacyjnych osób starszych oraz

Projekt ForAge jest współfinansowany przez Komisję Europejską.

Publikacja odzwierciedla wyłącznie poglądy autorów i Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych tutaj treści.

Luty 2013

BIULETYN 8

Uczenie się w późniejszym wieku grup etnicznych, migrantów, uchodźców oraz społeczności romskich

określania skutecznych planów działania.

- Należy prowadzić badania w zakresie zdrowia, statusu społecznego, rodziny, osobistych korzyści z uczenia w późniejszym wieku ze szczególnym uwzględnieniem starszych osób, reprezentujących marginalizowane społeczności.
- W celu wzmocnienia motywacji do uczenia się konieczna jest znajomość oraz zrozumienie etapów życia członków społeczności wykluczonych.

Pytania do czytelników

Drodzy czytelnicy, jeśli znacie :

- Praktyczne projekty badań, uczenia i wspierania starszych osób z grup etnicznych, migrantów, uchodźców, społeczności romskich.
- Skuteczne polityki na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.
- Wyniki aktualnych badań.
- Dane statystyczne odnośnie grup etnicznych, migrantów, w szczególności ich wieku oraz uczestnictwie w kształceniu.
- Przykłady starszych osób, które mówią o korzyściach z uczenia się oraz osobistych i społecznych barierach, jakie muszą przezwyciężyć.
- Przykłady współpracy służb rządowych z organizacjami pozarządowymi, międzysektorowymi oraz innymi grupami wspierającymi działania na rzecz uczenia się marginalizowanych społeczności.

Prosimy o kontakt poprzez naszą stronę internetową www.foragenetwork.eu, skorzystanie z naszego dyskusyjnego forum <http://www.foragenetwork.eu/en/forum/> lub bezpośredni kontakt z partnerem krajowym. Zapraszamy do dyskusji nie tylko na tematy poruszane w tym biuletynie, prosimy o korekty lub uzupełnienia prezentowanych informacji. Zachęcamy też do zadawania pytań dotyczących aspektów działania naszej sieci.

Jim Soulsby

Koordinator projektu ForAge
luty 2014

Jim.soulsby@btinternet.com

Projekt ForAge jest współfinansowany przez Komisję Europejską.

Publikacja odzwierciedla wyłącznie poglądy autorów i Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych tutaj treści.

Luty 2013